

Bijlage VWO
2007

tijdvak 1

Turks

Tekstboekje

Anadolu Ateşi dünya sahnelerinde

Dünyada 6 milyon kişinin izlediği Anadolu Ateşi, sonbaharda ABD, Macaristan ve Mısır'da... Topluluk, yurtdışında yerleşik şovlar yapacak.

- 1 Beş sene içinde 800'ü aşkın gösteri ve 6 milyona ulaşan seyirci sayısı... Çin, Sibiry ve Japonya da dahil olmak üzere dünyanın 30'u aşkın ülkesinde gösteri. Kurulduğu 2001 yılından itibaren Türkiye gösteri sanatları tarihinde tüm rekorları kırmış Anadolu Ateşi. Yaratıcısı ve genel sanat yönetmeni Mustafa Erdoğan, Anadolu'nun kendi dans dilini ve karakterini dünyaya göstermek için bir hayal kurmuş. Ve bu hayalini de büyük ölçüde gerçekleştirmiş. "Kaynağını orijinal kültürümüzden alıp diğer bütün dans disiplinlerinin de imkanlarını kullanan çağdaş bir bakış açısidir bizim yaptığımız. Çağdaş folklor ya da modern folklor da diyebiliriz." diyor. Sahne üzerinde Türkiye'nin yedi bölgesinin folklorünü izliyorsunuz ama farklı bir yorumla. Zengin kostümleri, dekoru, 80 kişinin aynı, hiçbir hata yapmadan yaptıkları dans, büyük bir coşkuyla izleniyor. Geleneksel ile modernin bir arada sunulduğu gösteri, ekim ayı içinde ABD yolcusu. 11 Ekim'de New York'ta, Madison Square Garden'da, 16 Ekim'de Chicago'da, Chicago Theater'da sahne alıyor topluluk. Kasım ayında da Macaristan ve Mısır yolcusu. Mustafa Erdoğan'la Anadolu Ateşi'ni konuştuk.
- 2 **Anadolu Ateşi istediğiniz kıvama geldi mi?**
Dünya ölçeğinde başarılı bir grup olmasını, Türkiye'yi temsil etmesini hedefliyordum. O hedefe yaklaştığımızı

hissediyorum. Daha da iyi yere gelecek.

- 3 **Türkiye'ye nasıl bir katkı sağladığınızı düşünüyorsunuz?**
Öncelikle var olmayan bir iş icat ettik; var olmayan bir alan açtık. Türkiye'de çok güçlü bir Anadolu Ateşi seyircisi yarattık ve önemli bir dans seyircisi potansiyelini de ortaya çıkardık. Bizden hareketle, dans gösterilerinin de AKM'nin seyirci sayısı arttı, halk oyunları yarışmalarının da. Türkiye'yi tanıtmak gibi onurlu bir görevi yerine getiriyoruz. Dünyanın her yanında Türk dansları bizim sayemizde tanınıyor.
- 4 **Dünyada bu kadar beğenileceğini tahmin ediyor muydunuz?**
Ediyordum ama Türkiye'de beğenileceğine dair kaygılarım vardı. Çünkü Türkiye'de halk dansları sanattan sayılmıyordu ben bu işi yapana kadar. Halk danslarının uygulanış biçimiyle ilgili bir önyargı vardı. Bizim çağdaş yorumumuz o önyargıyı ortadan kaldırdı.
- 5 **Halk danslarını yorumlarken Anadolu kültürünün ne kadarını yansıtıyorsunuz?**

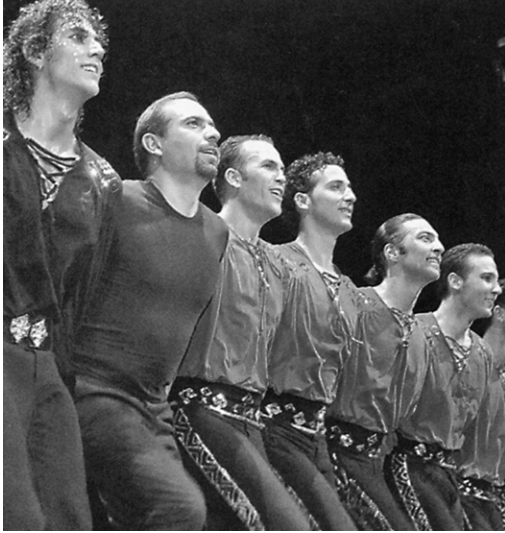
Bu bir yorum. Koreografinin yüzde 60'ı özgün. Beş ayrı sahnemiz ve bu sahnelerin içinde yüz yirmi halk dansı figürünün yorumlanışı var. Yedi bölgeden yedi farklı karakterde dans. Bunu, kendi yorumumla sahnede gösteriyorum. Dolayısıyla özünü de korumuş oluyoruz. Çünkü orijinalinin kaybolup gitmesine içimiz razı olmaz.

6 **Bu tip bir gösteriyi bir yerde gördünüz mü yoksa siz mi tasarladınız?**

Bir yerde gördüm. Moisieiev 1945'ten beri Rusya'da halk balesi, halk oyunlarını andıran çağdaş dans gösterileri yapan biri. Bu işin öncüsü, yaşıyor ve kendisiyle de tanıştım. Ardından Broadway'de kullanılan dans formatları, sonra da İrlanda dansları geliyor ama Rusya'nın etkisi daha fazla.

7 **Birikiminiz halk dansları üzerine ve uzun yıllar oynadınız da. Şimdi işin teorisini daha mı çok seviyorsunuz?**

İkisini de yapmak istiyorum ama 90

dakika bir dansçı gibi oynamak mümkün değil. Her fırsatta da çıkıp oynuyorum zaten. Gösterinin son bölümünde. Ama kostüm giyip kuliste olmak genel hadisede aksaklıklar yaratıyor. Başından sonuna kadar her şeyi kontrol etmek zorundayım.

8 **Gösteri yaptığınız ülkelerden nasıl tepkiler aldınız?**

Her yerde aynı tepkiyi, aynı olumlu reaksiyonları alıyoruz. Alkış her yerde aynı ama küçük bir karşılaştırma yapmak gerekirse, Avrupa seyircisi daha heyecanlı. Reaksiyonunu çabuk gösteriyor. Bu, eğlence kültürüyle ilgili birşey. Bekleyip, sonunda ayakta 15 dakika alkışlamak var bir de oyun içinde katılan seyirci var. Avrupalılar bunu yapıyorlar. Final alkışı her yerde aynı. Karadeniz bölümünde seyircinin reaksiyonu tavana vuruyor. O, belli bir matematik hesabıyla konulmuş bir sahne. O sahneyi hazırlarken üç/beş dakikada bir seyirciden alkış istiyordum. Ona göre kurguladım ve seyirci de o tepkiyi veriyor.

9 **İleride ne gibi projeler var?**

Bu proje daha on yıl devam edecek. Muhtemelen ABD ve İngiltere'de yerleşik şovlar yapmaya başlanacak. Aynı grup başka bir projeyi çalışıyor zaten. İkinci ve üçüncü oyunlar olacak. Anadolu Ateşi Truva, Anadolu Ateşi İstanbul, Anadolu Ateşi Türkiye gibi projeler üretilecek. Bunların her birinin ömürleri de 5/6 yıl olacak. İkinci dans projesinden sonra da bir müzikal yapacağız.

Bilgi ve bilet için

www.anadoluatesi.com.

Hürriyet

Kültür Sanat

Yalnız ve uyumsuz çocuk Alfred Nobel

(1) Kendi adıyla verilen Nobel Ödülleri ile ölümsüzleşen Alfred Nobel, 'dinamitin mucidi' olarak da tanınıyor. Nobel, 1896'da beyin kanamasından ölmeden önce, servetinin büyük bir bölümünün her yıl insanlığa hizmet edenlere sunulmasını vasiyet etmişti.

(2) "Yaşıtlarının zevklerini paylaşmayan, dünyaya yabancı, dalgın bir çocuk..." Alfred Bernhard Nobel, çocukluk yıllarında tuttuğu günlüğe, kendisiyle ilgili olarak bu cümleleri yazmıştı.

(3) Uzun yıllar sonra, arkadaşı olan ünlü yazar Victor Hugo ise, çeşitli Avrupa ülkelerinde endüstri tesisleri kuran Nobel'i "Avrupa'nın en zengin göçebesi" olarak tanımlayacaktı.

(4) Bugün kendi adıyla verilen Nobel Ödülleri ile tanınan Alfred Nobel, 1 Ekim 1833'te iflas etmiş bir iş adamının oğlu olarak dünyaya geldi. Babasının değerli ticari malzemelerle yüklü gemisi battığı için aile iyice yoksullaşmıştı. Ağabeyleri Ludvig ve Robert sokaklarda kibrit satarak ailenin geçimine katkıda bulunmaya çalışıyorlardı.

(5) Tarihe 'dinamitin mucidi' olarak geçen Alfred Nobel, patlayıcılara olan düşkünlüğünü babasından aldı. 1837'de Alfred henüz 4 yaşında bir çocukken babası İmmanuel Nobel, Saint Petersburg'a taşınır ve burada bir mayın fabrikası kurar.

(6) Küçük Alfred de kimya ile ilgilenmeye başlar. Rus öğretmenlerden dersler alır. Bu arada babasının kurduğu şirketin işleri de iyiye gitmeye başlamıştır. Nobeller'in şirketi Rusya'daki ilk merkezi ısıtma sisteminin donanımlarını üretmektedir.

(7) Zaman içinde Alfred Nobel'in patlayıcılara olan ilgisi artar. 1866 yılında yüzde 75 oranında nitrogliserini, yüzde 25 oranında emici bir toprak türü olan kieselguhr ile karıştırır ve o 'müthiş' maddeyi bulur: Nobel'in Güvenlik Barutu ya da daha çok bilinen adıyla dinamit. Bu buluşu, Nobel'in kısa sürede bütün Avrupa'da dinamit kralı olarak tanınmasına neden olur. Nobel'in patlayıcılara olan bu merakı yıllar önce Stockholm yakınlarındaki Heleneborg'da kurduğu küçük laboratuvarında, deneyler yaparken küçük kızkardeşi Emil'in ölümüne neden olmuştu.

(8) 1879'da Paris yakınlarındaki Sevran'da bir laboratuvar kuran Nobel, buradaki çalışmalarını sırasında dumansız barutu keşfeder. Bu dönemde Fransa'ya karşı kurulan bir ittifakta yer

alan İtalya ile işbirliği yapan Nobel, aleyhine başlatılan kampanyalar sonucunda Paris'i terk ederek İtalya'daki San Remo'ya yerleşir.

Nobel'in vasiyeti

(9) Nobel, San Remo'da 1896 yılında beyin kanaması sonucu yaşama veda eder. Vasiyetinde, servetinin 1 milyon kronunun yeğenleri ve bir dönem aşık olduğu Sofie Hess arasında paylaşılmasını, geri kalan 33 milyon 200 bin kronunun da her yıl insanlığa hizmette bulunanlara sunulmasını istemişti. Bu ödüller fizik, kimya, tıp ya da fizyoloji, edebiyat ve barışa hizmet olmak üzere toplam beş dalda verilecekti.

(10) Nobel'in bu vasiyeti önceleri büyük tartışma yaratır. Ancak 1900 yılında İsveç Hükümeti Nobel Vakfı'nı kurar. Bu yıldan sonra da Nobel Ödülleri düzenli olarak verilmeye başlanır.

(11) Alfred Nobel adına verilen ödüllerin sayısı başlangıçta fizik, kimya, fizyoloji veya tıp, edebiyat ve barış olmak üzere beşti. 1968'de İsveç Bankası, Nobel'in anısına bir İktisat Ödülü tahsis etti.

(12) Fizik, kimya ve iktisat alanındaki Nobel Ödülleri, İsveç Bilimler Akademisi, tıp veya fizyoloji dalındaki ödül Stockholm Karolin Akademisi, barış ödülü, Norveç Storting'in seçtiği beş kişilik bir komisyon tarafından veriliyor. Nobel Edebiyat Ödülü'nü ise Stockholm Akademisi veriyor.

Atlarla psikoterapi

Mustafa Köker / Londra

İngiltere’de 23 yıldır öğrenme zorluğu yaşayan insanları tedavi eden Nicola Mcgrail, yeni geliştirilen bir yöntemle alkol ve uyuşturucu bağımlılarını da atlarla tedavi etmeyi başardı. Nicola Mcgrail’in sahibi olduğu “Stepping Stones” ve “Stepps” adlı kuruluşların 12 çalışması olan ‘atlarla psikoterapi’ yöntemi

İngiliz ITV televizyonunun “London Tonight” adlı programında yayınlandı. 10 yıldır Londra’da yaşayan Türk gazeteci Doğan Yoldaş, programda “Irish Cob” cinsi beyaz bir atla izleyicilerin karşısına geçerek 13 bizzat yaşadı.

Stepps’de atlar konusunda uzman olarak görev yapan Jeremy Davies konuyu şöyle açıklıyor: “At ve insan davranışları arasında büyük benzerlikler var. Çevresiyle iletişim kurmakta zorlanan ya da kendilerini 14 alkol ve uyuşturucu bağımlısı insanlar, bu eksikliklerini atlarla bir çeşit oyun oynayarak tamamlayabilirler. Bir atın herhangi bir davranışa vereceği tepki 15 tepkiden farklı değil. Sinirli bir at bulunduğu ortamdan dışarı çıkmak ister, kendisiyle ilgilenilen bir at ise bulunduğu ortamda neşeli davranışlar sergiler. Atlar güçlü hayvanlar ve onların da grup içerisinde liderleri var. Lider at, her zaman en güçlü olanıdır ve diğerleri ona uyar. Atların sosyal olma özellikleri de insanlarla benzer olduklarının bir çeşit kanıtı.”

16 sonucunda alkol ve uyuşturucu bağımlısı insanlardan çitlerle çevrili özel bir arazide atlarla iletişim kurmaları ve oyun oynamaları isteniyor. Eğitimli ve zararsız olan at salıveriliyor ve tedavi gören kişiden atı yakalaması isteniyor. At kendisine öz güvenle yaklaşan, ürkütmeyen kişiye zorluk çıkarmadan geliyor. Ancak korkuyla yaklaşan ve gergin davranışlar sergileyen bir başka kimse atı yakalamakta zorlanıyor. Tedavi sırasında atı yakalayan kişiye neden zorlanmadığı sorulurken diğerine ise neden atı 17, o anda ne hissettiği şeklinde sorular yöneltiliyor. Zorluk yaşayan hastaların çoğu “at beni sevmedi” ya da “bilemiyorum” şeklinde cevap verseler de uzmanlar aslında olayın temelinde psikolojik sorunların yattığını ve kişilerin bu yönde eğitilerek topluma kazandırılması gerektiğini vurguluyor. Diğer aşamada atın dizginleri birinci örnekte iletişim kurmakta zorlanan iki hastaya veriliyor ve bu kişilerden daha önce belirlenen bir parkurda atı uyumlu bir şekilde yönlendirmeleri isteniyor. Bu uygulama sonuç veriyor ve hastalar birbirleriyle konuşmadan sadece atı bir iletişim aracı olarak kullanarak atın hareketlerini yönlendirebiliyorlar. Bu işlemi yaparken hiçbir hasta atın dizginlerini diğerinden fazla çekmiyor ya da atı zorlamıyor. Bu şekilde ilk adım atılmış oluyor ve bu hastalar insanlarla iletişim kurma yönünde büyük bir adım atmış oluyorlar. Bu sırada 18 yönlere ilgileri çekilen kişilerin uyuşturucu ve alkolle ilişkileri kesiliyor ve uğraşacak yeni bir alan, yeni bir eğlence kaynakları oluyor.

İngiltere’nin batısındaki Gloucestershire bölgesinde Severn nehri kıyılarında yer alan Wyncolls at çiftliğinin 19 bugünlerde hayatlarının büyük bir bölümünü alkol ve uyuşturucu ile mücadeleyle geçiren bağımlı insanlar. Hayatla bağlarını koparmak istemeyen ve dertlerine çare olacak yeni tedavi yöntemlerinin peşinde koşan bu insanların yardımına 23 yıldır öğrenme zorluğu yaşayan insanlara kurduğu kliniklerle hizmet veren başarılı ve tanınmış iş

kadını Nicola Mcgrail koştu. Mcgrail, atların uyuşturucu bağımlılarının tedavisinde yardımcı bir unsur olarak kullanılabileceğinin 3 yıl önce farkına vardı. Daha önce öğrenme özörlülerini de benzer bir yöntemle tedavi eden Mcgrail'in sahibi olduğu "Stepping Stones" ve "Stepps" adlı yan kuruluş ile birlikte daha kapsamlı tedavi yöntemleri geliştirerek sosyal hayattan uzak kalan, kendilerini "bağımlı, sorunlu veya dışlanmış" hisseden kimseleri tedavi ediyor.

Ahır Dağı'nın gizemi

- 1 Ceyhan Irmağı'nın kıyısında kurulmuş bir kentte yaşıyoruz. 15-20 kilometre güneye indiğimizde eskiden Gavur Gölü (Şimdinin Sağlık Ovası) karşılardı bizi. Bu göl 1950'lerde kurutularak tarlaya dönüştürülmüştür ama yine de her türlü kanalla sularının boşaltılmasına karşın kışın ve ilkyazda 5-6 kilometrekare alan göle dönüşmektedir. Burası Hititlerden, Asurlulardan, Romalılarından, sözün kısası Anadolu'da egemen olmuş birçok kültürden izler taşımakta, onların etki ve kalıntıları ile dolup taşmaktadır. Buralar iklim ve hava koşullarının da kaynaştığı bir yerdir. O nedenle bir ozan: "Yaylasında keklik öter keven biter Ovasında pamuk biter turaç öter" diyerek çeşitliliği ve varıllığı anlatmıştır.

- 2 Bu varıllıklardan bugün Ahır Dağı'nı, özellikle tepesindeki göllerini anlatmak istiyoruz.
- 3 Elli yıl önce çırılçıplak sayılacak Ahır Dağı özellikle güney kesimi baştan sona insan eliyle ağaçlandırılmıştır ki belki de insan eliyle oluşturulmuş en büyük ormandır, bizim yeşil kuşağımız.
- 4 Ahır Dağı'nın döşleri ile etekleri yerleşim yeri olduğu gibi sıcak yaz günlerinin en güzel yaylalarıdır aynı anda. Yazın burada 30-40 bin kişi yaylamaktadır.
- 5 Ahır Dağı'nın dört bir yanından sular fışkırır. Bunlardan Şemşili (Gündeğmez) suyu en gür kaynaktır. Ayvalı Göleti biraz da bu suya dayanılarak yapılmıştır.
- 6 Dağın tepesinde düzlükler, dahası göller vardır ki bu kentlinin çoğu bile bunları bilmez. Oysa kentten her türlü araçlarla buralara ulaşmak olasıdır. 5-15 kilometre giderek tepedeki göllere, pınarlara varılabilir.
- 7 Bu dağ, denizden 150 kilometre içerde olmasına karşın deniz hayvanlarının kalıntılarını barındırır. Belli ki kıtaların çarpışmasında denizin yükselmesiyle oluşmuştur.

- 8 Genelde kireç taşından oluşmuş bu dağın tepe düzlüklerinde yer yer killi tabakalar bulunduğundan irili ufaklı göller vardır.
- 9 Ben haziran sonlarında Eğrigöl'de angut sürüsü ile karşılaştığımı söylemek zorundayım. Küçükgöl ve Karagöl haziran başında suyunu tüketir, temmuz başında da Eğrigöl. Ahır Dağı'nın en yüksek tepesinin yakınında bulunan Milcan Gölü'nün suyu hiç tükenmez. Yanında bir yatır -Milcan Dede yatırı- da bulunan bu göl yöre halkınca kutsanmıştır.
- 10 Ahır Dağı'nın ortası Yedikuyu'dur. Kentten 15-20 dakikada asfalt yoluyla varırsınız Yedikuyu'ya. Biz Yedikuyu çevresinde yürüyüşler yaparız yazları. En çok Yedikuyu-Çalıpalma-Hombur-Yedikuyu geçekleri arasındaki yürüyüş ki, çok çok 5-6 kilometredir. Sabahın ilk saatlerinde yapılmazsa bu yürüyüşler, sıkıntı verir, dağ sıcağı yakabilir sizi. Ama siz batıda Olucak'tan başlayıp Küçükgöl, Karagöl, Armutlupınar, Yedikuyu, Çalıpalma, Kızılkuyu, Oklukuyu, Eğrigöl, Milcan ve Üçkuyu gezileri yaparak dağın tepelerinden çok da zorlanmadan 20 kilometre yürüyüş yapabilirsiniz yazları. Bu yürüyüş sırasında yürük çadırlarını, balcıları, kenger toplayıcılarını görebilirsiniz. Yürüyüşü çok erkene alabilerseniz keklik, tavşan ya da şahin, delice gibi yaban hayvanlarını görebilirsiniz.
- 11 Ben buralarda soyunun tükendiğini sandığım şahin, atmaca, delice gibi kuşları yeniden tanıdım. Bir sabah bir şahini tepemizde göğe asılı görünce avlanmak üzere olduğunu anladık. Çok geçmeden dalış gerçekleşiverdi.
- 12 Yatırlar, pınarlar, kuyular, göller başka başka düşler yaşatır kişilere. Milcan'da ise ayrıca evrenin merkezinde olduğunuzu sanırsınız. Üç bir yanı dik inişlerle boşluğa açılan Milcan'dan doğu ve güneye doğru yer yer kuş uçuşu 40-50 kilometrelik alan ayaklarınızın altındadır. Pazarcık, Türkoğlu, Gölbaşı gibi kentlere tepeden bakmanın zevkini yaşamaktasınız. Kuzeye döndüğünüzde kimi Bertiz köylerini, Engizek Dağı'nın ve Göksun yakınındaki Berut Dağı'nı görebilirsiniz. Doğu ve Güneydoğu yönünde Yavşan Dağı'nı, Başkonuş'u izlemek olasıdır. Dahası Milcan'dan gündoğumunu ve günbatımını izlemek de olasıdır ki çok büyük keyif verir insana...
- 13 Düşününüz; denizden 500 metre yüksekteki kentten 3100 metreyi aşkın yüksekliklere 15-20 dakikada hiç de yorulmadan varıyorsunuz arabalarla. Milcan doruğundan 500-600 metre yürüdüğünüzde ise Gündeşli tepesine gelirsiniz ki sabahları sizi orada 40-50 kilometre kuş uçuşu uzaklıktan doğan güneş karşılayacaktır. Burada doğuya yönelerek Adıyaman Dağları'nın aralarından kıpkırmızı kaynayan altın gibi doğacak güneşi beklemek, onun 5-6 dakika potasında kendi kendini kaynatmasını izlemek öyle büyük bir zevk verir ki insana bu tadı başka yerlerde almak çok zordur.

Hoşgörünün beşiği: Anadolu

- 1 **B**ugün dünyanın en çok ihtiyacı olan kavramlardan birisi de hoşgörü ve farklılıkların bir arada yönetimi. İnsanların, kültürlerin, dinlerin ve fikirlerin yüzyıllardır bir arada varolduğu ve iç içe geçtiği Anadolu’da hoşgörü ve farklılıkları bir arada yönetme konusunda geniş bir deneyim var.
- 2 Anadolu, hoşgörünün ve farklılıkları bir arada yönetmenin hassas ayarlarına büyük katkılarda bulunabilecek bir tarihsel mirasa sahip. Örneğin, anne tarafından Bizans hanedanına mensup Selçuklu Sultanı 2. Keykâvus’un sarayında Hıristiyan rahiplerle, Müslüman din yorumcuları arasında teolojik tartışmalar yaptırdığı kayıtlara geçmiş. Anadolu halkının dinsel ve kültürel iç içe geçişi öyle noktalara varmış ki, bazı Hıristiyan “martyr”lerin, başka bir deyişle dinsel şehitlerinin Türkler arasında zamanla “evliya” olarak algılanmaya başladığını, mezarlarının “ziyaretgâh” olarak kabul edildiğini biliyoruz. Mevsimlik bayramlarda da böyle bir kaynaşma var. Hıristiyanların Aya Yorgi bayramları ile Müslümanların Hidrellez bayramı aynı gün, 6 Mayıs’ta kutlanıyor.
- 3 Anadolu geleneğinde çok önemli bir yeri olan tasavvuf felsefesi, hoşgörü ve ahenge dayanır. Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli, Mevlana Celaleddin Rumi gibi büyük şair ve düşünürler farklılıkları bir zenginlik kaynağı olarak görmüşlerdir. Mevlana Celaleddin’in Konya yakınlarındaki bazı manastırları sık sık ziyaret ettiği, sohbetlerine katılanlar arasında muhtelif Hıristiyan ve Yahudi cemaatlerinden kişilerin bulunduğu ve hatta İstanbul’dan bile rahiplerin onunla görüşmeye geldiği kayıtlara geçmiştir. 13. yüzyılda “Sen sana ne sanırsan / Ayruğa da -yani “öteki”ne de- onu san / Dört kitabın manası / Budur eğer var ise” diye şiir söyleyen kişinin, büyük tasavvuf şairi ve düşünürü Yunus Emre olması bu nedenle bir tesadüf olamaz.
- 4 Bugünün şirket yöneticilerinin karşılaştıkları en önemli iki sorun; yetenekli bireyleri cezbedebilmek ve birleşmeler, satın almalar, ortaklıklar kurma yoluyla sektörlerin yeniden yapılanmasını yönlendirebilmektir.
- 5 Yetenekli bireyleri cezbetmeye çalışırken, yaş grupları, cinsiyet, ulusal kimlik, dinsel aidiyet, etnisite ve cinsel tercih açılarından büyük farklılıklar barındıran gruplara ulaşabilmeliyiz. Pek çok ülke yetenekli insanları kuruluşlarına kazandırmayı olanaklı kılacak göç politikaları oluşturmak için yasalarını değiştiriyor. Ancak, bireyler yetenekleri ile birlikte bireysel geçmişlerini de beraberlerinde getiriyorlar.
- 6 Dolayısıyla, eğer yetenekle ilgileniyorsak onların farklılıklarına da saygı duymalı, bu farklılıklara da hitap edebilmeliyiz. Çeşitlilik yaratıcılığı artırır. Farklılıkları ve çeşitliliği iyi yönetebilmek, şirket birleşmelerini ve işbirliklerini başarılı kılmamanın önşartıdır.
- 7 İnsan genlerinin haritasının çıkarıldığı, bilgi işlemede akıllara durgunluk veren hızlara erişildiği, bedava internet hizmeti sayesinde sıfır maliyetli iletişimin ufukta görüldüğü bu çağda, dünya üzerinde yaşayan altı milyar insanın herbirinin “küresel yönetim” yapılarına katılma hakkını gündeme getirmek zorundayız. İnsanları coğrafi sınırlara, ortak atalara ve dinsel inançlara göre ayıran tehdidin yanı sıra bir de toplumsal konuma göre ayrımcılık uygulanması tehlikesi söz konusu. Bu, bugünkü küreselleşme düzeyimize yol açan iletişim devriminin bir sonucu. Şu an dünyamızda en basit teknoloji de dahil olmak üzere bilgiye ulaşma konusunda ciddi bir eşitsizlik yaşanıyor. Dünyadaki her üç insandan birisi yani toplam iki milyar kişinin elektriği yok.

- 8 O halde Şu gerçek bütün yalınlığıyla karşımıza çıkıyor: Bilginin ve iletişim araçlarının eŐitlikçi bir paylaŐımını baŐaramazsak insanlığı ayırımcılıktan, önyargıdan ve saldırganlıktan arınmıŐ bir dünya hedefine taŐıyamayız. Bu hedefe varabilmek için öncelikle çocuklarımıza neler öğreteceğimiz ve nasıl öğreteceğimiz konusunda bir reforma ihtiyaımız var. Bu nedenle, küresel önceliklerimizi yeniden gözden geçirmeli ve geniş insan kitlelerinin dünya vatandaŐı olarak eğitimi ni öncelikler listesinin başına koymalıyız. Eğer bu gerçekleŐmezse insanlık, hem de global ölçekte, eğitililerle cahiller arasındaki fay hattı tarafından sarsılacaktır. Bu sözünü ettiğimiz fay hattının jeolojik olandan farkı, yerkürenin değil, günümüzün en değerli sermayesinin yani insan beyninin içinde olması. Bu nedenle de hem gözlenmesi, hem de onarılması daha g.
- 9 Kısacası, farklılıklardan düŐmanlıklar değil, yeni sentezler üretmek bizi zenginleŐtirir. Bu yönetim anlayıŐını iyi kavrayabilmek için Anadolu kültüründen faydalanmalı ve bu kültürü ihraç edebilmek için içerik geliŐtirmeliyiz. Bu nedenle, yalnızca farklılıkların bir arada yönetimi konusunda bilgimizi artırıarak kendi kurumlarımızda daha iyi önderler olabilmeyi değil, aynı zamanda farklılıkların zenginliğinden faydalanarak kendimizi de daha iyi anlayabilmeyi ve daha olgun bireyler haline gelebilmeyi hedeflemeliyiz.

Da Vinci, padişaha iş mektubu yazmış

Prof. Bülent Atalay'ın, Leonardo da Vinci'nin bilim adamı ve sanatçı yönünü incelediği kitabı ABD'de 100 binden fazla sattı. Da Vinci'nin Osmanlılarla ilişkisine de yer verilen kitap Albatros Yayınevi'nce Türkçeye kazandırıldı.

Aslı Onat

- 1 Leonardo da Vinci ve ünlü tablosu Mona Lisa, 52 yıldır ABD'de yaşayan teorik fizikçi ve ressam Prof. Bülent Atalay'ın "Matematik ve Mona Lisa: Leonardo da Vinci'nin Sanatı ve Bilimi" adlı kitabına konu oldu.
- 2 Atalay'ın, Da Vinci'nin bilim adamı ve sanatçı yönünü incelediği çalışması, ABD'de büyük ilgi görerek 7 baskı yaptı ve 100 bin adetten fazla sattı. Kitabın sekizinci baskısı ise şubatta çıkacak. Kitap, Albatros Yayınevi tarafından Türkçeye de kazandırıldı. 6 ve 7 Ocak tarihlerinde Boğaziçi ve Bahçeşehir üniversitelerinde birer konferans vermek üzere Türkiye'ye gelen Atalay ile Da Vinci'yi konuştuk.

'Şekil değiştiren dâhi'

- 3 *Leonardo da Vinci'ye olan ilginiz nereden kaynaklanıyor?*
Da Vinci, 1452'de, yani İstanbul'un fethinden 1 yıl önce dünyaya geliyor. Öksüz bir çocuk değil ama gayri meşru. Da Vinci doğduğunda annesi 15, babası 24 yaşında. Öyle bir dahi ki insan, bütün bu işleri tek bir kişi mi yapmış diye şaşırıyor. Bu tür insanlar için 'transformative genius' (şekil değiştiren dâhi) tabiri kullanılıyor. Günümüzde maalesef ne bilim adamları sanattan ne de sanatçılar bilimden anlıyor. Onun seviyesine hiçbir zaman ulaşamadı tabii. Ama bilim adamı ve ressam olarak Da Vinci'yi araştırırken onun çalışma yöntemleriyle kendiminkiler arasında benzerlikler keşfettim.
- 4 *"Mona Lisa"nın matematiği konusuna girince Dan Brown'ın "Da Vinci Şifresi"nde de değinilen altın oran gibi kavramlar çıkıyor karşımıza.*
Ressamlar çalışırken hiçbir zaman dalları, yaprakları saymaz. Ama Leonardo sayardı; bunun gibi ince ayrıntılarla ilgilenirdi ve doğada olup bitenin nedenini bilmek isterdi. Bilim adamlarına bilimsel teoriyi öğreten de ressamlar oldu. Bir yoruma göre, Mona Lisa'nın yüzü altın dikdörtgenle çevrelenmiş, vücudu da altın üçgen doğrultusunda resmedilmiştir. Ayrıca fondaki manzaranın iki tarafı birbirine eşit değildir. Bu da Mona Lisa'nın bir gözünden diğerine baktığınızda ikisinin de hareket ettiği izlenimi uyandırır sizde.
- 5 *Da Vinci'nin Osmanlılarla ilişkisine de değiniyorsunuz. Sanatçı, II. Bayezid'e mektup yazarak iş başvurusunda bulunuyor...*
Leonardo, Milano'da bulunduğu dönemde Sforzaların Fransızlara yenilmesi sonucu işini kaybediyor. 1500'de II. Bayezid'e mektup yazarak padişahın hizmetinde askeri mühendis olarak savunma surlarını güçlendirmeyi, yeni silahlar tasarlamayı teklif ediyor. Önerilerinin arasında portreler yapmak da var. Kanıtlanamamış bir iddiadır ama II. Bayezid'in babası Fatih Sultan Mehmet'in

kendi portresini yaptırmak için Venedikli Gentile Bellini'den önce Leonardo'yu İstanbul'a davet ettiğine de inanılır.

Da Vinci, padişaha Haliç üzerine köprü ve Boğaziçi'nin iki yakasını birleştirecek bir dubalı köprü inşa etmeyi tasarladığını yazmış.

Da Vinci'nin tank çizimleri

- 6 *Da Vinci, dünyanın en ünlü ressamı olmasına karşın önceliği hep bilime veriyor...*

Bu kadar muazzam bir ressam nasıl bu kadar az resim bırakabilir? Ama bunların arasında dünyanın en ünlü tabloları bulunuyor. Da Vinci'nin tasarımlarını incelediğinizde de ağızınız bir karışık açık kalıyor.

- 7 Galilei'den 100 yıl önce yazdığı elyazmalarında "Güneş hareket etmez" diyen Da Vinci, uçma aygıtının yanı sıra tank, otomobil, denizaltı ve paraşüt tasarımlarına bile imza attı. Ünlü fizikçi Sir Isaac Newton'ın aynalı teleskopu keşfetmesinden 160 yıl önce, Da Vinci'nin bu teleskopa çok benzer bir çizim yaptığını, sonraları bulunan elyazmalarından öğreniyoruz.

Da Vinci'nin elyazmaları zamanında derli toplu bir halde basılabilmiş ve bilim adamları bu değerli belgelerden yararlanabilmiş olsaydı, 18. yüzyılda şimdiki teknolojik düzeyimize gelmiş olabilirdik.

ATALAY KİMDİR?

- 8 Ankara'da doğan Prof. Atalay, üniversite öğrenimini ve lisansüstü çalışmalarını Georgetown, Berkeley, Princeton ile Oxford üniversitelerinde tamamladı. Mary Washington Üniversitesi'nde fizik profesörü, Virginia Üniversitesi'nde yarı zamanlı öğretim üyesi olarak çalışan Prof. Atalay, aynı zamanda Princeton'da bulunan Institute for Advance Study'nin üyesi. Resim çalışmaları Buckingham Sarayı, Beyaz Saray ve Smithsonian Enstitüsü'nde sergilenen Prof. Atalay'ın taşbaskı eserleri de bulunuyor. Bu eserler profesörün "Lands of Washington" ile "Oxford and the English Countryside" adlı kitaplarında bir araya getirildi.

Sıradışı bir müzik filozofu

Mozart için müzik şairi diyenler, Beethoven için hiç çekinmeden müzik filozofu demektirler. Bu sıra dışı besteci, “Kader” senfonisi adıyla anılan Beşinci Senfonisi’nde de, felsefesini en ince noktalarına kadar anlatır.

Ludwig Van Beethoven bir dahi çocuk değildi. Delikanlılık çağında da öyle kimseye benzemeyen bir hava taşıyordu. Ona bestecilik öğretmekte olan Albrechtsberger, “Beethoven şimdiye kadar bir şey öğrenemedi. Bundan sonra da öğreneceği yok. Besteci olarak ben onda en küçük bir ümit dahi göremiyorum” demişti. Beethoven’a bir süre armoni dersleri veren Haydn bile, öğrencisinin meziyetlerini fark edememişti. Ama piyanosunun başına geçtiği zamanlar her şey değişiyordu. Daha küçük yaşta iyi bir piyanist olacağını ispat etmişti. Kısacık, küt parmaklarıyla piyanonun tuşları üzerinde harikalar yaratabilmekteydi. Babası, Bonn’da kilise korosunun şefiydi. Oğlu daha 4 yaşındayken ona piyano ve keman dersleri vermeye başlamıştı.

Kabiliyetini ilk Mozart keşfetti

Johann Van Beethoven, içkiye düşkünlüğü yüzünden evini geçindirecek kadar paraya bir türlü sahip olamıyordu. Küçük Ludwig’in kabiliyetini keşfedince eve para getirsin diye onu yetiştirme işini üzerine aldı. Gerçekten de Ludwig daha 7 yaşındayken halk huzurunda konser verecek duruma gelmişti. 13 yaşındayken sarayda org çalarak evin masraflarının bir kısmını ödeyecek hale geldi. Dört yıl sonra Viyana’ya gitti. Bir süre Mozart’tan ders aldı. Beethoven’ın kabiliyetini keşfeden ilk müzik öğretmeni de Mozart’tır. Bir gün Beethoven evinde piyano çalarken Mozart onu odadaki dostlarına göstermiş, “Bu çocuğa dikkat edin. Bir gün gelecek, bütün dünya ondan bahsedecek.” demişti.

Beethoven, 22 yaşında Viyana’ya yerleşti. Artık ellerinin ustalığı sayesinde kendi ayakları üzerinde duracak hale gelmişti. Piyanoda gösterdiği başarı sayesinde Prens Carl Lichnowski ile eşinin de dikkatini çekti. Avusturyalı aristokratlar müziğe çok meraklıydı. Asil karı koca Beethoven’ı evlerine aldılar ve ona yılda 600 Florin ödemeyi kabul ettiler. Mozart için müzik şairi diyenler, Beethoven için hiç çekinmeden müzik filozofu demektirler. Besteci “Kader” senfonisi adıyla anılan beşinci senfonisinde, felsefesini en ince noktalarına kadar anlatır. İnsanların kaderleriyle yaptıkları savaşın hikayesidir bu. Başlangıçta, insanoğlu kadere karşı açtığı savaştan galip çıkacak gibi görünmekteyse de, son zafer gene kaderin olacaktır...

Sağırılık onu insanlardan soğutur

Son zamanlarda kulakları da ağır duymaya başlayınca, sağırılık onu sadece cemiyetten, insanlardan uzaklaştırmakla kalmıyor, aynı zamanda çalışmalarını da güçleştiriyordu. Bestelediği eserleri duyamamak Beethoven'ı çileden çıkarıyordu. Beethoven, dördüncü senfonisini neşeli bir aşk senfonisi olarak bestelemişti. Bestecinin üçüncü ve beşinci senfonilerinin yanında dördüncü senfoni biraz sönük kalmaktadır. Bu arada Beethoven, Fidelio operasını da bestelemeye başlamıştı (1804).

Çeşitli sıkıntılar ve artan sağırılık Beethoven'ın gerektiği kadar fazla çalışmasına imkan bırakmıyordu. Sekizinci senfonisini de 1815'ten önce bestelemişti. Dokuzuncu senfonisini ise 1824'ten önce tamamlayamadı. Dokuzuncu senfonisi işitme problemine rağmen o güne kadar bir benzerine daha rastlanmamış, inanılmayacak derecede güzel bir eserdir. Bu muazzam eser, ilk defa 7 Mayıs 1824 tarihinde Viyana Kraliyet Tiyatrosu'nda çalındı.

Kulakları artık adam akıllı sağırlaştığı halde besteci eserinin idaresini başkasına bırakmak istememişti. Besteci şef değneğini eline aldıktan sonra konseri başından sonuna kadar hiçbir aksaklığa sebep olmadan idare etti. Konser bitiminde, alkışlara karşılık olarak halkı selamlamasını ona işaretle anlatmaya çalıştıkları zaman bestecinin üzüntüsü son haddini buldu. Dehşet içinde iki eliyle kulaklarını kapadı, hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak salondan uzaklaştı. Kader, Beethoven'a en büyük darbesini indirmişti, ölümü de yakındı artık. Konser gecesinden sonra yatağa düşen Beethoven, aylarca ölümle pençeleşti ve bu sıra dışı müzik filozofu 1827'de 57 yaşında hayata gözlerini yumdu... ■

Zeugma

Ansiklopedi

Zeugma

(1) Zeugma, M.Ö. 300 civarında Büyük İskender'in generallerinden Selevkos Nikador tarafından kurulmuş bir antik şehirdir. Bugün, Gaziantep ilinin Belkıs şehri eteklerindedir. İlk olarak kurucusu adına Fırat'lı Selevkos anlamına gelen "Selevkaya Euphrates" olarak anılan şehir Roma İmparatorluğu tarafından ele geçtikten sonra köprü anlamına gelen "Zeugma" ismiyle anılmaya başlandı.

(2) Yapılan kazı çalışmalarında A, B ve C olarak üç bölümde incelenen şehrin villaları ve çarşılarının bulunduğu A ve B bölümleri bugün Birecik Hidroelektrik Baraj gölü altında bulunmaktadır. Henüz kazı yapılmamış C bölümünde ileride bir açık hava müzesi oluşturulması planlanmaktadır. Antik şehir, Roma döneminden kalan mozaikleri ile dünyaca ünlüdür.

Antik kent

(3) Belkıs / Zeugma Antik Kenti, Gaziantep ili, Nizip İlçesi, Belkıs Köyü sınırları içerisinde Fırat Nehri'nin kıyısında yer alır. Yaklaşık yirmi bin dönümlük bir arazi üzerine kurulmuş olan Belkıs / Zeugma Antik Kenti; Fırat'ın geçilebilir en sığ yerinde olması, askeri ve ticari bakımdan çok stratejik bir bölge olması nedeniyle tarihin her döneminde önemini korumuştur. seksen bin nüfusu ile döneminin en büyük kentlerinden biri olan Belkıs / Zeugma, tarihin değişik dönemlerinde değişik isimlerle anılmıştır.

Büyük İskender'in generallerinden ve daha sonra Suriye Kralı da olan Selevkos Nikador kendi adıyla, Fırat nehrinin adını birleştirerek M.Ö. 300 yılında burada Selevkos Euphrates (Fırat'ın Silifkesi) adında bir kent kurar. Daha sonraları M.Ö. 1. yüzyılda kent Roma hakimiyetine girer. Bu hakimiyet değişikliğiyle birlikte kentin adı da değişerek köprü, geçit anlamına gelen ve bütün dünyada bilinen şekliyle "Zeugma" adını alır.

(4) Ünlü coğrafyacı Strabon da Zeugma'dan bahsetmektedir. Helenistik dönemde Selevkos Nikador zamanında Zeugma'da önemli imar faaliyetleri yapıldığı bilinmektedir. Kentteki Akropol'ün üzerine kader tanrıçası Thyke'nin bir tapınağı yapılmıştır. Bu tapınak halen toprak altındadır. Zeugma Antik Kenti kendi şehir sikkesini de basmış Roma kentlerinden biridir. Sikkeler üzerine bir tarafına Thyke tapınağı, diğer tarafına da güçlülüğü simgeleyen Roma Kartalı motifi basılmıştır.

HEYKELTIRAŞLIK EKOLÜ

(5) Belkıs / Zeugma'yı Anadolu'daki pek çok antik kent içinde ön plana çıkaran bir çok özellik bulunuyor. Bu özelliklerden birisi kendine has özellikler taşıyan heykeltıraşlık ekolüdür.

Belkıs / Zeugma'da ele geçirilen heykeller, kabartmalar ve mezar stellerinde kendini gösteren bu ekole ait pek çok örneği Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli müzelerinde görmek mümkün.

DÜNYA REKORU: 100 BİN BULLA

(6) Zeugma kazıları sırasında ortaya çıkarılan ve bu alanda bir "dünya rekoru" Gaziantep'e ve Türkiye'ye kazandıran "bullalar" da Belkıs / Zeugma'yı eşsiz kılan özellikler arasında yer alıyor. Bulla mühür baskısı anlamına geliyor. Yani bir mektup, bir ferman, ya da paketi başka yerlere göndermek gerektiğinde, kapatılıp üzerine vurulan özel mühür, baskı demek. Bu da Zeugma'nın devlet arşivinin günümüze yansıyan izleri sayılıyor. Gaziantep Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen bu önemli koleksiyondaki mühür baskılarının sayısı ekim ayı içerisinde bulunanlarla birlikte 100.000'i buluyor. Arkeoloji uzmanları bu rakamın "Dünyada bir müze kayıtlarında bulunan en fazla bulla" olduğunu belirtiyor. Pişmiş topraktan yapılan bu bullalar, üzerinde taşıdıkları son derece zengin tasvirler ile Belkıs / Zeugma'nın diğer antik kentlerle olan ilişkileri, dönemin ekonomik, sosyal ve dini hayatı üzerine benzersiz bilgiler edinmemizi sağlıyor.

MOZAİKLER KENTİ ZEUGMA

(7) Zeugma'nın asıl önemi, kazılarla ancak küçük bir bölümü ortaya çıkarılabilen Roma Villaları ve bu villaların tabanlarını süsleyen mozaiklerdir. Benzerleri Türkiye sınırları içerisinde sadece Ephesus (Efes) Antik kentinde görülen bu yamaç villaları arkeolojik açıdan büyük önem taşımaktadır. Sadece A bölgesi kazılarında gün ışığına çıkarılan mozaiklerin alanının 1000 metrekareyi bulması Zeugma'nın tam anlamıyla bir mozaik kenti olduğunu ortaya çıkarıyor. Yapılan araştırmalar sonucunda uzmanlar Zeugma'daki kazıların tamamlanmasıyla Gaziantep Müzesi'nin dünyanın en büyük mozaik müzesi haline dönüşeceğini söylüyor.

(8) Zeugma, çağımız yöneticilerinin nedenini bilmedikleri biçimde zenginleşirken, kültür ve güzel sanatlarda da gelişimini sürdürmüştür. Kentin hemen tam karşı kıyısında bulunan ve şimdi çoktan sular altında kalan Apameia kenti ise Helenistik çağdan sonra Zeugma'nın her alandaki rekabetine dayanamayınca terk edilmiştir. M.S. 2. yüzyılda Zeugma'yı Apameia'ya bağlayan, ağaç kütüklerinden yapılmış sallarin oluşturduğu ahşap bir köprü bulunuyormuş. Zeugma'daki villa tipi yerleşimler, bu köprünün Fırat kıyısından başlayarak, batı yönünde yaklaşık 300- 350 metre yüksekliğindeki Belkıs Tepesi'nin üstündeki Akropolis'in eteklerine kadar ulaşmıştır. Yamaçların güney ve batı bölgesi nekropol (mezarlık), doğu ve kuzeydoğu tarafı mahalleler, kuzey kesimi ise yönetsel bölümler ve lejyon bölgesiydi. Akropolis'in

üzerinde ise Zeugma sikkelerinde sıkça rastlanan Tykhe (talih ve kader tanrıçası) Tapınağı bulunmaktaydı. Zeugma'nın genel topografik yapısı, tam bir yamaç kenti görünümündeydi. Helenistik dönemde başlayan villa geleneğine göre, yüksek ve manzaralı alanlar seçiliyordu. Roma dönemine gelince, yüksek yerlerde oturmak, asillere özgü bir tercih ve ayrıcalık olarak kabul edilmekteydi. Bu nedenle kent ve villaları, arkasındaki tepelere doğru açılmış taraçalar üzerinde konumlandırılmıştı.

YARAT, SAT!..

Merhabalar... Bir dergi ya da gazetede, yeni bir köşe yazısı başladığında, o köşenin konusu belirlenir önce ve genellikle köşenin ilk yazısı, o konunun geçmişi ya da kısa tarihçesi olur. Ama yazık ki ben, bunu hep sıkıcı ve zorlayıcı bulmuşumdur. Adından da anlaşılacağı üzere, bizim ana konumuz reklam... Ama reklamlarla ilgili ya da herhangi bir yerinden reklama dokunan konuları da ele alacak ve değerli beyinlerinizin beğenisine sunacağız, ilerleyen zaman içinde.

Dediğim gibi, giriş olarak tarihçeyi şimdilik bir yana koyarak, reklamın ilk ve en önemli gerekliliği olan “yaratıcılık”tan biraz söz edelim istiyorum, yuvarlakça.

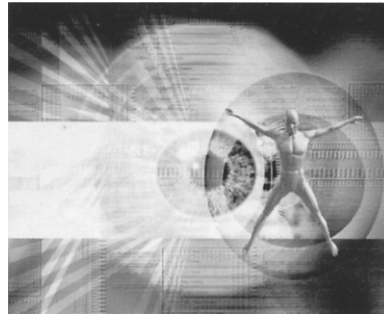
Reklam dünyasına yeni girenler, ilk zamanlarında bazı klasikleşmiş söz ve öğretileri sıklıkla duyarlar. Önce şu söylenir onlara; “yaratıcı fikir çok önemli”. Zaten yaratıcılığının kullanabileceği bir sektör hayaliyle bu işi seçmiş olan kişi çok sevinir bu söze. Ve – eğer fırsat bulup da söz hakkı elde edebilmişse – başlar hemen yaratmaya. Fakat bir süre geçmesine rağmen, sunduğu fikirler kabul görmemekte ve hevesli kişi kırılmaya başlamaktadır. İşte bu noktada reklam yaratıcılığının farkı ortaya çıkar; kişiye bu ya birileri

tarafından söylenir ya da kişi kendi kavramalıdır ki; ürüne ve hedef kitleye uygun yaratıcılık esastır. Öyle ya, yaratıcılık ucu bucağı olmayan bir kavram. Bu serbestliği şiirde, romanda, hikayede, sinemada daha geniş bir oranda kullanabilme şansınız varken; reklamda bu hakkınız yoktur. En kısa, en öz ve en etkileyici biçimde, satmanız gereken ürünü, yaratıcı fikrinizle allayıp pullamanız gerekir. Elinize bir cep telefonu ya da bir çikolata verilip de, “hadi bakalım sat bunu” dendiğinde, zaten ilk kısıtlamayla karşı karşıyasınızdır; “sadece bu ürün için yarat”!..

Reklam yaratıcılığını, diğerlerine göre çok daha konsantre hale getiren ilk sebep bu. Ama tek sebep de değil. Ardından müşterinizin bu konuya ayırdığı parası büyük önemle çıkar karşınıza; bütçe... Yani, o ürünle ilgili

bir fikir yakalasanız bile bu, uygulanabilir, keseneze uygun olmak zorundadır. İşte ikinci kısıtlamayla da tanıştınız. Tam “şimdi kotarıyorum ben bu işi” derken, müşterinizin koyduğu kıstaslar ve vurgulamak istediği

özellikler size sunulur. Yani; marka sahibinin –haklı olarak- reklamında duymak, görmek ve duyurmak istediği bazı ürün özellikleri. Bunu şöyle örnekleyelim; reklamı yapılmak üzere

size gelen cep telefonunun sadece ve sadece küçük olma özelliğinin vurgulanması ya da elektrik süpürgesinin sessiz oluşu ya da çikolatanın ucuz oluşu... Bu nokta önemlidir; bir telefona bakıp onlarca hikayeyi kısa sürede aklınızda tamamlayabilirsiniz ama küçük cep telefonu dendiği anda, artık o telefonun küçüklüğünden başka bir özelliği sizi ilgilendirmemelidir!.. Şu ana kadar bahsettiğimiz kısıtlamalar, hep yaşanan ve doğal olan taraflarıdır reklam yaratıcılığının. Bir de son aşaması var tabii bunun; müşterinizin sunduğunuz işe yorumu ve size tavsiyeleri... Yanlış duymadınız; “tavsiyeler” ... Yapıp sunduğunuz iş, siz hangi seviyede bir reklamcı olursanız olun, müşteri tarafından incelenip, yorumlanacaktır ve bunların sonunda size kesinlikle; “şurası da şöyle olsa” ya da “mesela benim aklıma şu geldi bakın..” denecektir. Şimdi diyeceksiniz ki; “o

zaman kendileri yapsınlar kardeşim, neden reklamcıya para verip, yardım istiyorlar ki”? İnanın orasını ben de bilmiyorum.

Yumuşak ve kimseyi yormayan bir yazıyla sizlere merhaba demek istedim. Reklamın nasıl oluştuğunu merak edenlere, belki de bu işe girmek isteyenlere küçük tüyolar verip, biraz da camiamızla ilgili zararsız bir dedikodu yaparak ilk buluşmayı noktaladık. Sadece popüler konulara prim veren yayınların çokluğu arasında, hem popüler olup hem de dünyaya farklı açılar veren gözleri bünyesinde ustalıklı kaynaştırabilen Ekin dergisi, teşekkür ve tebriği –herkesten olduğu gibi benden de- sonuna kadar hak ediyor. “Hedeflenen Avrupalı Türk Kültürünü” kendi içinde çoktandır yaratmış olan bu çatıda, hep beraber bu kültürün aynası olmaya çalışacağız; İstanbul’dan fısıltılarımızla. İlk merhaba ve ilk veda... Buluşmak üzere.

Tekst 10 Türk edebiyatında destan

• Türk destanları bir şair tarafından topluca yazılmadığı gibi, bir folklorcu tarafından da destancı halk şairleri ağzından derlenip yazıya geçirilmemiştir. Bunların ancak konuları üzerinde bilgimiz vardır; bu konular da, çoklukla, Çin, İran, Arap kaynaklarında ve bazı Türkçe kaynaklarda saptanmıştır.

Türk destanları, Türk tarihinin gidişine uygun olarak dört daireye ayrılır: *Saka destanı*, *Hun destanı*, *Göktürk destanı*, *Uygur destanı*. Bunlar da, kendi içlerinde birtakım kollara daha bölünürler.

1. *Saka destanı*: Saka Türkleri'nin iki destanı vardır: *Alp Er Tunga destanı*, *Şu destanı*.

a. *Alp Er Tunga destanı*: Bu destanda, İ.Ö. VII. y. y.'da İranlılar ile savaştan Saka Türkleri'nin hükümdarı Alp Er Tunga'nın (öl., İ.Ö. 624) serüveninin anlatıldığı tahmin ediliyor. Kâşgarlı Mahmut'un (XI. y. y.) *Divanü lugat it-Türk* adlı yapıtında, Alp Er Tunga'nın ölümü üzerine söylenmiş bir sagu (ağıt) vardır. Fars şairi Firdevsi'nin (934-1020) *Şehname* adlı mesnevisinde Alp Er Tunga, "Efrâsiyâb" adıyla anılmıştır.

b. *Şu destanı*: Bu destanda, İskender'in Batı Türkistan'a yürümesi (İ.Ö. 330-327) üzerine, Türk hükümdarı Şu'nun doğuya çekilmesi, İskender gittikten sonra yine Balasagun'a dönüp Şu şehrini kurması anlatılmıştır.

2. *Hun destanı (Oğuz Kağan destanı)*: Bu destanda Hunlar'ın hükümdarı Oğuz (Metem, İ.Ö. 209-174) Kağan'ın doğması, evlenmesi, kağan (hakan) olması, Orta Asya'da Türk birliğini kurması, ölümünden önce imparatorluğu oğulları arasında bölüşürmesi anlatılır.

Destanın konusu XIII. y. y.'da Uygur harfleriyle ve nesirle yazıya geçirilmiştir. İçinde manzum parçalar da vardır.

3. *Göktürk destanı*: Göktürkler'in de iki destanı vardır.

a. *Bozkurt destanı*: Bu destanda Göktürkler'in dişi bir bozkurttan (totem, tanrı) türedikleri anlatılır. Konusu Çin kaynaklarında saptanmıştır.

b. *Ergenekon destanı*: Bu destanda, bir savaşta yenilen Göktürkler'in sığındıkları "Ergenekon" denen yerde dört yüz elli yıl kadar oturup çoğaldıktan sonra demir bir dağı delerek oradan çıktıkları ve büyük bir devlet kurdukları anlatılır.

Bu destanın konusu, İlhanlılar devri tarihçilerinden Reşidüddin'in (1248-1318) *Câmi üt-tevârih* adlı Farsça yapıtında yazıya geçirilmiş; oradan yararlanan Evül-gazi Bahadır Han'ın (1605-1663) *Şecere-i Türk* adlı kitabında da anlatılmıştır.

Destanda, Güney Hunlar'a yenilen (İ.S. 93) Kuzey Hunlar'dan bir kısmının Altay dağları yöresinde saklanıp yönetimi altında yaşadıkları Aparlar'a (Avarlar) karşı 459 yıl sonra ayaklanarak (İ.S. 552) bağımsızlığa kavuşup Göktürk devletini kurmalarının izleri görülmektedir.

4. *Uygur destanı*: Uygur Türkleri'nin iki destanı vardır:

a. *Türeyiş destanı*: Bu destanda, Hun hükümdarlarından birinin çok güzel iki kızının bir erkek kurtla (totemle) birleşmesinden Dokuz Oğuz – On Uygurlar'ın Hunlar'dan geldiği yolundaki tarihsel olgunun izleri görülmektedir.

b. *Göç destanı*: Bu destanda Uygurlar'ın Hunlar'dan Moğolistan'dan Çin'in Kansu eyaletine ve Doğu Türkistan'a göçleri anlatılmıştır.

Destanın eski Çin ve İran kaynaklarında saptanmış iki ayrı söylentisi vardır. Çin söylentisi ile, İlhanlılar devri tarihçilerinden Cüveyni'nin (1226-1282) *Târih-i cihan-küşâ* adlı Farsça yapıtında anlattığı söylentilere göre, bir ağacın gövdesinden (ya da, iki ağacın arasında meydana gelen dağdan) beş çocuk doğar, bunların en küçüğü ve

en akıllısı Buğu (Buku) Han'ı Uygurlar kendilerine hükümdar seçerler. Buğu (Buku) Han'ın soyundan gelen hükümdarlardan biri zamanında kutsal bir kayanın Çinliler tarafından alınıp götürülmesi üzerine ırmaklar kurur, göllerin suyu çekilir, topraklar çatlayıp ürün vermez olur (ya da, hayvanlar ve çocuklar "Göç, göç!" diye bağıırır): o zaman Uygurlar yurtlarından ayrılıp Beşbalık'a göç ederler.

Destan, Kırgızlar'a yenilerek 840'ta Moğolistan'dan güneye, Doğu Türkistan'a göç eden Dokuz Oğuz - On Uygurlar'ın tarihinden izler taşımaktadır. Her iki söylentide de yer alan Buğu (Buku) Han'ın adının Uygurlar'a 763'te Şaman dinini bıraktırarak Mani dinini kabul ettiren Böğü Kağan'ın adından gelme olduğu görülmektedir.

5. *Diğer Türk destanları*: Türkler arasında, İslamıktan sonra da Kırgızlar'ın Müslümanlığı yaymak için savaşan kahramanı Er Manas üzerine kurulmuş, *Manas destanı*, Moğol istilasından sonra Cengiz'in adı çevresinde oluşan *Cengizname* (Cengiz destanı), *Timur destanı* vb. gibi yeni destanlar ve din uğrunda savaşları konu edinen *Battalname*, *Danişmendname* vb. gibi nesirle yazılmış destan-romanlar oluşmuştur.

6. *Çağdaş Türk destanları*: Çağdaş Türk edebiyatında da, bazıları Kurtuluş Savaşı üzerine yazılmış birkaç destan

vardır. Bu dönemde yazılan destanların en ünlüleri: Nâzım Hikmet, *Simavna kadısı oğlu Şeyh Bedrettin destanı* (1936), *Kuvayı milliye* (1968); Fazıl Hüsnü Dağlarca, *Üç şehitler destanı* (1949); Ceyhun Atuf Kansu, *Sakarya meydan savaşı* (1970) vb.

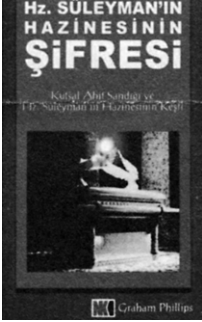
7. *Halk edebiyatında destanlar*: Halk edebiyatında destanlar, koşma biçimi ile ve hece vezninin 11 ya da 8 heceli kalıbıyla düzenlenir. Uzunluğu, anlatılan olayın uzunluğuna bağlıdır. Kendine özgü bir ezgi ile söylenir. Bu tür destanlar toplumu yakından ilgilendiren savaşları ve kahramanları (*Genç Osman destanı*), ayaklanmaları (*Vak'a-i hayriye destanı*), eşkıyalık, kıtlık, deprem, yangın, hastalık salgını vb. gibi olayları; toplumsal sorunları, öğütleri (*Öğüt destanı*); cimrilik, dalkavukluk, korkaklık vb. gibi gülünç huyları; züğürtlük, mirasyedilik, çapkınlık vb. gibi acı, ya da gülünç yaşam olaylarını; pire, tahtakurusu, boz öküz, uyuz vb. gibi gülmece konularını dile getirir.

8. *Dini destanlar*: Anadolu'da XIV. y. dan başlayarak İslam inancını sergileyen bazı dinsel mesneviler de destan adını taşır. Geniş halk topluluklarına seslenen ve sade bir anlatımla yazılmış, sahipleri belirsiz bu yapıtların başlıcaları *Kesikbaş destanı*, *Ejderha destanı*, *İbrahim destanı* vb. dir. Bunlardan bazıları eski *mevlit* yazmalarının arkasına eklenmiştir.

Lees bij de volgende teksten steeds eerst de vraag voordat je de tekst zelf raadpleegt.

Tekst 11 KISA KISA

1

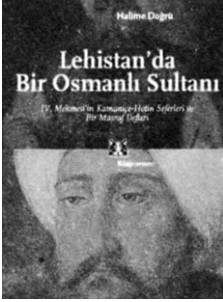

Hz. Süleyman'ın Hazinesinin Şifresi

Graham Phillips, Nokta Kitap

Efsaneye göre, Kutsal Emanet Sandığı İ.Ö. 597 yılına kadar büyük Kudüs Tapınağı'nda muhafaza edilir; ancak Babillilerin istilasında kaybolur. 13. yüzyıl Tapınakçıları bu sandığı bulup, bir yüzyıl sonra İngiltere'ye nakledene değin...

2

Lehistan'da Bir Osmanlı Sultanı

Halime Doğru, Kitap Yayınevi

Prof. Dr. Halime Doğru'nun Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bir masraf defteri dikkatini çeker. Harcamaların yanı sıra gündelik yaşam, saray hayatı, döşemeden mutfak düzenine dek geniş bir yelpazede bilgiler içeren bu defterden yola çıkarak bir dönemi ayrıntılarıyla ele alıyor yazar.

3

Misyonerler Savaşı

Mustafa Karnas, Truva Yayıncılık

Hız. Muhammed karikatürlerinin yakılmasının ardından, İslam âleminin öfkesi tüm dünyada endişeyle izlenmiştir. Ardından Trabzon'dan gelen cinayet haberi şok etkisi yaratır. Birileri Amerika ve Türkiye arasında bir savaşın patlak vermesi için kirli oyunlar düzenlemektedir.

4

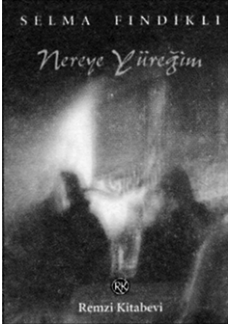

Muhabbet Evi

Sadık Yemni, Everest Yayınları

Roman, Hollanda'da sinemacı Theo van Gogh'un öldürülmesiyle yükselmeye başlayan yabancı karşıtlığından yola çıkıyor. Romanın kahramanları aracılığıyla, Hıristiyan ve Müslüman yaşamlar arasındaki yabancılaşma sorgulanıyor.

5

Nereye Yüreğim

Selma Fındıklı, Remzi Kitabevi

“Nereye Yüreğim”, Osmanlı Devleti’nden Cumhuriyet Türkiye’si’ne geçişin ve bu yıllarda yaşanan iki dünya savaşının yol açtığı sancıları tüm insani boyutuyla çizen, başarılı bir dönem romanı.

6

Pazartesi Rejime Başlıyorum!

Nil Gün, Kuraldışı Yayıncılık

Pazartesi rejime başlama kararları sıkça alınsa da, o pazartesi bir türlü gelmez. Nil Gün, size kilo vermek için başka bir yöntem öneriyor: “Bedeninizi aç bırakarak değil besleyerek kilo verebilirsiniz”. Kalori azaltmaktansa, kalori yakmayı deneyin. Sonuçtan memnun kalacaksınız!

7

Yalnız Yaşama Egzersizleri

Bahar Öztürk, Dekolte Yayıncılık

Bir metropolün ortasında, tek kişilik evinizde kurduğunuz yalnız bir yaşam mı sürüyorsunuz? Cumartesi akşamları, eve gitmek dışında bir planınız yok mu? Bir kitapçıya uğramanızı ve “Yalnız Yaşama Egzersizleri” kitabından bir tane edinmenizi öneririz.

8

Zaman Kaybolmaz

İlber Ortaylı, Türkiye İş Bankası Yayınları

Nilgün Uysal’ın İlber Ortaylı’yla gerçekleştirdiği bir nehir söyleşi, “Zaman Kaybolmaz”. Bir tarihçi zamanı nasıl algılar? “Zamanın kayboluşu yoktur,” diyor Ortaylı ve kaybolmayan zamanın içinde bize keyifli bir yolculuk yaptırıyor.

Dijital medya meraklılarına hayallerini yaratma olanağı

- 1 AMD yaptığı bir açıklamada, dijital medya meraklılarına hayallerini yaratma ve paylaşma olanağı sunacak, “beklemezlik” kavramının tanımını yapacak 64 Saniyelik Film Yarışması’na sponsor olacağını duyurdu.
- 2 AMD Athlon 64 X2 çift çekirdekli işlemcileri, “kum saatini kırarak” içerik oluşturma ve çoğul ortam performansını bambaşka bir düzleme taşıyor. AMD64 çift çekirdek teknolojilerinden yardım alan dijital içerik yaratıcıları, daha fazla üretirken bilgisayarlarının filmleri dönüştürmesi ve diğer görevleri yapması için daha az bekleyecekler. Kazananlar, hem internet üzerinden yapılacak bir oylama, hem de DreamWorks Animation SKG’den seçilecek jüri üyelerinin kararıyla belirlenecek. Yarışmaya katılımlar 10 Ekim 2005 tarihinden itibaren www.64seconds.com adresinden kabul edilecek.
- 3 AMD’nin Mikroişlemci Çözümleri Sektörü Masaüstü Bölümü Kurumsal Başkan Yardımcısı Bob Brewer, konuyla ilgili olarak şunları söyledi:
- 4 “AMD, dijital medya topluluğunda yenilikçiliği ve yaratıcılığı teşvik etmeye kararlıdır. Bu etkinlikle hem yarışmacılara büyük ödül için mücadele etme fırsatı veriyoruz, hem de yarattıkları dijital eserleri paylaşabilecekleri bir forum sağlıyoruz. Yetenekli dijital medya meraklılarıyla çalışmak ve tam anlamıyla çarpıcı filmler izlemek için sabırsızlanıyoruz.”
- 5 Masaüstü bilgisayarlar için tasarlanan AMD Athlon 64 X2 çift çekirdekli işlemcileri, dijital medya performansını benzer tek çekirdekli işlemcilere göre ortalama %34 artırırken bu oran bazı ölçüm yöntemlerinde %80’e varmaktadır. Çok güç isteyen dijital medya uzmanları artık göz alıcı video dönüştürme ve kurgu, dijital içerik yaratma, görüntüleme ve ses miksajı alanlarında olağanüstü performans sağlayan yeni nesil dijital medya yazılımlarını rahatça kullanabilecek.
- 6 Finale kalacak 28 yarışmacı, www.64seconds.com adresindeki resmi yarışma sitesinde verilecek oylarla belirlenecek. İlk üç ise bir jüri kurulu tarafından belirlenecek. Jüri üyeleri arasında, büyük filmlere yaptıkları dijital efektlerle tanınan Halon Entertainment’ın genel müdürü Daniel Gregoire da var. Gregoire’in filmleri arasında Star Wars: Bölüm III, Sith’in İntikamı ve Dünyalar Savaşı gibi kapalı gişe oynamış eserler sayılabilir. Jürinin karar ölçütleri arasında yaratıcılık, özgünlük, teknik uzmanlık ve “beklemezlik” kavramının en iyi ifadesi var.
- 7 Birinci olacak adayın kazanacağı büyük ödül paketinde, mobilyalı bir kurgu stüdyosu ve gerek uçbirimleri, gerekse güçlü kurgu yazılımları ile eksiksiz bir AMD Athlon X2 çift çekirdekli işlemci tabanlı bir “Rüya Sistemi” yer alıyor. Büyük ödülü kazanan yarışmacı aynı zamanda California’ya tüm masraflarının karşılanacağı iki kişilik bir yolculuğa da hak kazanacak. California’da DreamWorks Animation stüdyolarında yapılacak gezi programının içinde bir canlandırma sanatçısıyla tanışma, yakında izleyicileriyle buluşacak bir filmin gizli gösterimine katılma, yarışmayı kazandıran kısa filmin özel gösterimi ve bir DreamWorks karakterinin imzalı çizimini kazanma yer alıyor.

- 8 DreamWorks Animation SKG'nin teknolojiden sorumlu genel müdürü Ed Leonard, yaptığı açıklamada şöyle söyledi:
- 9 “DreamWorks Animation SKG, en ileri teknolojileri sağlayarak yetenekli ve başarılı sanatçıların önünü açmaya, gelişmesini desteklemeye önem vermektedir. AMD64 teknolojisi de dijital medya meraklılarının ve profesyonellerinin yaratıcı azmini gerçeğe dönüştürmeye yardımcı oluyor. DreamWorks olarak böyle bir yenilikçi ve yaratıcı yarışmada AMD ile ortak çalışmaktan gurur duyuyoruz.”
- 10 Yarışmada dereceye gireceklerin kazanacakları ödüller şöyle:
- Birincilik ödülü:
 - Mobilyalı bir kurgu stüdyosu
 - AMD Athlon 64 X2 çift çekirdekli işlemci tabanlı “Rüya Sistemi”
 - İkincilik ödülü:
 - AMD Athlon 64 X2 çift çekirdekli işlemci tabanlı “Rüya Sistemi”